

METODOLOŠKO POJASNILO

Tanja Vasle

TUJI POTNIKI V REPUBLIKI SLOVENIJI

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Tuji potniki, Slovenija, večletno – za izbrana obdobja (Prva objava)
- Tuji potniki na cestnih mejnih prehodih s Hrvaško, Slovenija, večletno (Prva objava)

Q

April 2022

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	7
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	7
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	8

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikazati strukturo tujih potnikov, ki zapuščajo Slovenijo na schengenski meji s Hrvaško ter notranjih mejah z Italijo, Avstrijo in Madžarsko. Prav tako želimo prikazati podatke o višini in strukturi njihovih izdatkov med obiskom Slovenije. Ključne statistike so: število tujih potnikov (število tujih enodnevnih obiskovalcev in število tranzitnih potnikov), ki so odšli iz Slovenije čez izbrane cestne mejne prehode, in njihova povprečna poraba v EUR.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Partnersko sodelovanje z Banko Slovenije (dogovor o sodelovanju)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota opazovanja, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je tuji potnik, ki je v izbranem obdobju zapustil Slovenijo na cestnem mejnem prehodu. Tujega potnika obravnavamo po vrsti vozila, v katerem je zapustil Slovenijo, razlogu za njegov prihod v Slovenijo, višini njegovih povprečnih izdatkov pri nas in strukturi njegovih izdatkov.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja je tuji potnik, ki je zapustil Slovenijo na cestnem mejnem prehodu.

Mejni prehodi, na katerih je potekalo anketiranje, ter dnevi in ure začetka anketiranja za vsak izbrani mejni prehod so bili določeni s postopkom slučajnega izbora. Tako mejni prehodi kot tudi dnevi in ure so bili izbrani s postopkom vzorčenja z verjetnostjo in sorazmerno z velikostjo. Kot mero velikosti smo v postopku vzorčenja uporabili urne podatke o številu vozil na mejnih prihodih, ki so bili pridobljeni z avtomatskimi števci Direkcije Republike Slovenije za infrastrukturo. Ker med izbiro vzorca teh podatkov za referenčno obdobje še nismo imeli na voljo, smo uporabili podatke iz predhodnega leta in jih ustrezno preslikali na referenčno obdobje. Vzorec je bil poleg tega stratificiran glede na velikostni razred mejnega prehoda.

Zadnji del izbora, izbiro vozila in anketirane osebe, je po ustreznih navodilih opravil anketar: izbirati je moral z enakomernim intervalnim razmikom v anketnem dnevu in sorazmerno glede na vrsto vozil.

Raziskovanje v letu 2016 je potekalo na izbranih cestnih mejnih prehodih na meji z Republiko Hrvaško, in sicer od 25. marca do 25. aprila (1. anketno obdobje), od 15. julija do 15. avgusta (2. anketno obdobje) ter v oktobru 2017 (3. anketno obdobje) ob vnaprej izbranih dnevih, in sicer od 6. ure zjutraj do 22. ure zvečer, vendar skupno največ 8 ur. Za vsako anketno obdobje je bilo izbranih 8 mejnih prehodov; v prvem in tretjem anketnem obdobju je bilo po 44 anketnih dni, v drugem pa 56 anketnih dni.

Raziskovanje v letih 2020 in 2021 je potekalo na izbranih cestnih mejnih prehodih na mejah z Italijo, Avstrijo, Hrvaško in Madžarsko, in sicer od 1. julija do 31. avgusta 2020 (1. anketno obdobje), od 1. septembra do 31. avgusta 2020 (2. anketno obdobje), od 1. aprila do 31. maja 2021 (3. anketno obdobje), od 1. julija do 31. avgusta 2021 (4. anketno obdobje) ter od 1. septembra do 31. oktobra 2021 (5. anketno obdobje) ob vnaprej izbranih dnevih, in sicer od 6. ure zjutraj do 21. ure zvečer, vendar skupno največ 8 ur. Za vsako anketno obdobje je bilo izbranih 13 mejnih prehodov. V prvem anketnem obdobju je bilo izvedenih 113 anketnih dni, v drugem 73 anketnih dni, v tretjem 72, v četrtem 66, v petem pa 73 anketnih dni.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo vsake 3 leta.

Podatke pridobimo v raziskovanju »Tuji potniki« (TU-POTNIKI). Zbiramo jih z vprašalnikom »Tuji potniki, 2020/2021« (TU-POTNIKI). oz. v letu 2016 z vprašalnikom »Tuji potniki v Sloveniji, 2016« (TU-POT/IZSTOP). Anketar pridobi podatke z metodo intervjuja (osebno anketiranje), izjemoma pa lahko tuji potnik izpolni vprašalnik sam. Vprašalnik je preveden v jezike držav, od koder prihaja v Slovenijo največ tujih potnikov.

Vprašanja so razdeljena na tri sklope z naslednjo vsebino:

- osnovni podatki o tujem potniku (država prebivališča, vozilo, s katerim potuje, število sopotnikov v vozilu, meja, na kateri je tuji potnik vstopil v Slovenijo, glavni razlog za prihod v Slovenijo);
- podatki o enodnevem bivanju v Sloveniji (razlog za enodnevni obisk, izdatki tujih potnikov med bivanjem v Sloveniji, vir informacij o potovanju);
- podatki o uporabi mobilnih telefonov v Sloveniji (Tuji potniki, 2020/2021).

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Tuji potnik je oseba na poti zunaj države svojega (stalnega) prebivališča, ne glede na razlog za potovanje, prevozno sredstvo ali obdobje bivanja zunaj države svojega (stalnega) prebivališča. Tuji potniki so lahko tudi dnevni (tedenski) migranti, ki potujejo zaradi dela ali šolanja.

Glavni razlog prihoda je razlog, zaradi katerega je tuji potnik prišel v Slovenijo. Brez tega razloga potovanja ne bi bilo.

Glavni razlog prihoda tujih potnikov v Slovenijo je lahko:

- **enodnevni prihod:** zaradi izleta, nakupovanja ipd. (glej pojasnilo v nadaljevanju) – **enodnevni obiskovalci**;
- **tranzit:** (brez prenočitve v Sloveniji) – **tranzitni potniki**;
- **večdnevno bivanje:** potnik (turist) je med svojim obiskom v Sloveniji *vsaj enkrat prenočil* (npr. ker je v Sloveniji preživel počitnice ali se tukaj zadrževal zaradi poslovnih razlogov, izobraževanja ipd.);
- **delo in šola:** zaradi službe ali občasnega dela (npr. le enkrat ali dvakrat na teden);
- **različni opravki:** npr. dnevni nakupi, banka, tedenska predavanja, obisk zdravnika ipd.

Tranzitni potniki so tuji potniki, ki so Slovenijo le prečkali:

- na poti domov v državo prebivališča ali
- na poti proti cilju potovanja (iz države prebivališča).

Enodnevni obiskovalci so tuji potniki, ki so v Slovenijo prišli na enodnevni obisk in kot glavni razlog obiska navedli enega iz naslednjih razlogov:

- na izlet (sprostitvev, športne ali rekreativne aktivnosti, ogledi znamenitosti, kulinarika ipd.),
- zaradi obiska kulturne, zabavne, športne prireditve,
- zaradi obiska igralnice (kazina),
- da bi nakupovali (vsakodnevni nakupi niso vključeni),
- da bi obiskali sorodnike in prijatelje,
- iz poslovnih razlogov (poslovni sestanki, seminarji, konference, kongresi ipd.),
- drugi razlogi.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatkov ne objavljamo po nobeni klasifikaciji.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili s kombinacijo sistematskih popravkov, individualnih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili **metodo notranjega darovalca** in **metodo logičnega vstavljanja**.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem izboljšujemo reprezentativnost podatkov, zbranih v raziskovanju, tako da so uteženi podatki čim bolj nepristranska ocena opazovane populacije v določeni časovni točki. Postopek uteževanja je bil določen glede na vzorčni načrt, neodgovor enote in razpoložljive pomožne populacijske spremenljivke, ki smo jih uporabili za kalibracijo. Končna utež enote je tako zmnožek uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora in kalibracijskega faktorja.

Izračun uteži poteka v treh korakih. V prvem koraku se za vsak anketni dan izračuna vzorčna utež glede na verjetnost izbora, kar je določeno v postopku vzorčenja. V drugem koraku izračunamo za vsak anketni dan še utež izbora anketirane osebe glede na število zbranih odgovorov in glede na ocenjeno število tujih potnikov za izbrani anketni dan. Končno vzorčno utež nato izračunamo kot zmnožek obeh uteži, izračunanih v prvih dveh korakih. V tretjem koraku uteži še kalibriramo na populacijske vrednosti števila tujih vozil in potnikov; te ocenimo na podlagi podatkov o številu vozil Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo, in podatkov o deležu tujih vozil, zbranih pri štetju vozil, ki smo ga na izbranih mejnih prehodih izvedli v letu 2019.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na zanesljivost in točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost in posledično zanesljivost statistične ocene. Natančnost statistične ocene ocenimo z izračunom standardne napake (SE). Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocenjene populacijske vsote (zveznih) spremenljivk, ocenjena povprečja (zveznih) spremenljivk ali ocenjena razmerja populacijskih vsot (zveznih), so omejitve pri objavi določene glede na relativno standardno napako oziroma koeficient variacije (CV). V teh primerih velja:

Če je koeficient variacije (CV)

- 10 % ali manj ($CV \leq 10 \%$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 10 % do vključno 30 % ($10 \% < CV \leq 30 \%$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večji od 30 % ($CV > 30 \%$), je ocena premalo zanesljiva za objavo, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

Seštevki se zaradi zaokroževanja včasih ne ujemajo.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Turizem](#) – Tuji turisti in potniki – Tuji potniki, ki so zapustili Slovenijo na cestnih mejnih prehodih. Objavljajo se absolutni podatki, deleži in povprečja po državi prebivališča tujega potnika.
- Prva objava: (Turizem, Tuji turisti in potniki): »Tuji potniki, Slovenija, julij–avgust 2020 – začasni podatki«.
- Prva objava: (Turizem, Tuji turisti in potniki): »Tuji potniki, Slovenija, september–oktober 2020 – začasni podatki«.
- Prva objava: (Turizem, Tuji turisti in potniki): »Tuji potniki, Slovenija, april–maj 2021 – končni podatki«.
- Prva objava: (Turizem, Tuji turisti in potniki): »Tuji potniki, julij–avgust 2021 – začasni podatki«.
- Prva objava: (Turizem, Tuji turisti in potniki): »Tuji potniki, september–oktober 2021 – začasni podatki«.

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Objavljamo začasne in končne podatke. Začasne podatke objavljamo pet in pol mesecev po opazovanem obdobju. Končne podatke objavimo osem mesecev po zadnjem opazovanem obdobju.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim

poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Časovne vrste se za nekatere spremenljivke lahko tvorijo, za druge ne, kar je posledica dejstva, da je vprašalnik ob vsakem raziskovanju nekoliko spremenjen oz. prilagojen zahtevam najpomembnejših uporabnikov.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani: <https://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- vprašalnika:
 - Tuji potniki, 2020/2021 (TU-POTNIKI)
 - Tuji potniki v Sloveniji, 2016 (TU-POT/IZSTOP)

področje: Turizem, podpodročje: Tuji turisti in potniki